

Asia: VN/33074/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi alkoholilain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle alkoholilain muuttamiseksi (alkoholin toimittaminen)

Diaarinumero VN/33074/2023

1 Yleiset huomiot

Hallituksen esityksessä Suomen alkoholilakia tulnaisiin muuttamaan siten, että alkoholijuomien toimittaminen olisi sallittua. Tällä muutoksella Suomen sääntely tulisi lähemmäksi eurooppalaista käytäntöä. Uudistus korjaisi nykyistä epäloogista tilannetta, missä ulkomaiselta toimijalta tehtyjä alkoholien verkko-ostoja voidaan toimittaa, mutta kotimaisille myyjille toimitus ei ole sallittua. Kyselytutkimusten perusteella kansalaisten enemmistö onkin valmis jatkamaan alkoholipolitiikan vastuullista uudistamista. Esimerkiksi uusimman julkistetun Suomi Syö -tutkimuksen mukaan 52% suomalaisista suhtautuu mietojen alkoholijuomien kotiinkuljetukseen vähintään pääosin myönteisesti. Tämä on kymmenen prosenttiyksikköä enemmän kuin samassa tutkimuksessa kaksi vuotta sitten. Samaan aikaan kielteisesti suhtautuvien määrä on pienentynyt 23 prosenttiin 29 prosentista.

Woltin näkemyksen mukaan vastuullinen, hallittu ja teknologian mahdollisuuksia hyödyntävä alkoholijuomien toimituksen malli on täysin mahdollinen. Vastuullinen ja oikein toteutettu toimitusten salliminen ei tarkoita alkoholipolitiikan sosiaalisista ja terveydellisistä tavoitteista tinkimistä. Alkoholien toimitukset ovat mahdollisia ja arkipäiväisiä suurimmassa osassa Woltin 27:stä toimintamaasta ja Suomessakin 2,8 prosentin vahvuuteen asti.

Suurin hyötyjä tässä uudistuksessa on suomalainen kuluttaja, varsinkin pidempien välimatkojen alueilla. Alkoholin toimitusten salliminen lisää kuluttajien alueellista yhdenvertaisuutta. Toimitukset myös työllistäisivät jakeluketjun eri osissa aiempaa enemmän ihmisiä. Kätevän ja valvotun toimitusmyyntimahdollisuuden luominen siirtää olemassaolevaa kysyntää nykyisestä valvomattomasta ja osittain ns. harmaalla alueella tapahtuvasta alkoholin verkko-ostamisesta lailliseen kanavaan ja mm. Suomen verotuksen piiriin. Näillä perusteilla hallituksen esitys on tavoitteiltaan kannatettava.

2 Ehdotettua sääntelymallia tulee selkiyttää

Hallituksen esityksessä alkoholin toimittaminen olisi luvanvaraista toimintaa, jossa alkoholijuomien toimittajilta edellytettäisiin toimituspassia. Ehdotamme, että sääntelyn yleisperiaatteena olisi että alkoholijuomien toimitusluvan haltija järjestää alkoholijuomien kuljetuksen ja huolehtii vastaavan henkilöstön riittävästä määrästä ja osaamisesta sekä siitä, että alkoholijuomien toimittajilla on suoritettuna toimituspassi.

Alkoholijuomien toimituslupa koskisi siten toimitusten järjestämistä. Alkoholijuomien toimittajilta edellytettäisiin toimituspassia. Toimitusluvan haltijan ja toimittajien välillä voisi olla työsuhde tai toimeksiantosuhde, esityksen ei tulisi ottaa siihen kantaa. Sääntelyn lähtökohtana tulisi olla alkoholipoliittisten tavoitteiden saavuttaminen, ja nuo tavoitteet voidaan saavuttaa erilaisin keinoin ja mallein; esityksessä ei ole syytä ottaa kantaa niiden välillä. Alkoholilain tulee olla neutraali eri toimintamallien välillä, kunhan vaatimus toimituspassin suorittamisesta alkoholijuomien toimittajien osalta täyttyy eri tapauksissa. Kuten esityksessä todetaan, suuri osa lähettialan toimijoista tarjoaa kuljetuksia toimeksiantoina itsenäisille yrittäjille, joilta ei ole mielekästä edellyttää omaa alkoholijuomien toimituslupaa. Satojen tai tuhansien yksittäisten alkoholijuoman toimittajien toimituslupien käsittely ei myöskään olisi viranomaistoiminnan ja -valvonnan kannalta järkevä ratkaisu.

Neutraali suhtautuminen eri toimintamalleihin tulisi olla myös valvojan viranomaisen toiminnan peruseriaate. Valvovalla viranomaisella ei tulisi olla tarvetta esimerkiksi rajoittaa alkoholitoimituksissa käytettäviä kulkuneuvoja. Myös muita esityksessä mainittuja lupaan liittyviä lisäehtoja, kuten kuljetettavan alkoholimäärän rajoittamista, tulisi käyttää vain poikkeustapauksissa.

Esityksessä oleva vaatimus että toimituslupahakemuksen yhteydessä on toimitettava selvitys siitä, että kaikilla alkoholin toimittajilla on toimituspassi, on käytännössä melko raskas toteuttaa. Vaatimus tarkoittaisi että alkoholin toimittajien olisi suoritettava toimituspassit ennen varmuutta siitä, että toimitusluvan hakija saisi luvan. Tulisi harkita riittäisikö selvitys siitä, miten toimitusluvan haltija huolehtii siitä, että kaikilla alkoholin toimittajilla on toimituspassi.

3 Tarkemmat esitykset

3.1 Hallituksen esityksen pykälät

Konkreettisesti hallituksen esitykseen tulisi harkita seuraavia pykälämuutoksia:

3 §: Hallituksen esityksen 3 § ensimmäisen momentin 11 kohta tulisi olla muodossa: “11) alkoholijuoman vähittäismyynnillä alkoholijuoman myyntiä nautittavaksi muualla kuin myyjän hallitsemissa tiloissa tai myyjän järjestämässä valvonnassa siten, että vähittäismyyjä luovuttaa myydyn alkoholijuoman ostajalle (noutomyynti) tai toimitusluvan haltijan järjestämän kuljetuksen suorittavalle alkoholijuoman toimittajalle toimitettavaksi ostajalle tai muulle vastaanottajalle(toimitusmyynti)”; tai vaihtoehtoisesti säännöskohtaisissa perusteluissa tulisi täsmentää, että henkilökunnalla tarkoitettaisiin tässä yhteydessä sekä työ- että toimeksiantosuhteessa luvanhaltijaan olevia henkilöitä.

3 §: Hallituksen esityksen 3 § ensimmäisen momentin 18 kohdassa tulisi määritellä alkoholijuoman toimittaja: “Alkoholijuoman toimittajalla (tarkoitetaan) alkoholijuoman toimitusluvan haltijan järjestämän kuljetuksen suorittajaa, joka luovuttaa kotimaan vähittäismyynnistä kuljetuksella tilatun juoman vastaanottajalle.”

17 a §: Hallituksen esityksen 17 a § ensimmäisen momentin ensimmäinen virke muotoon “(...) toimituslupa koskee kotimaisesta vähittäismyyntipaikasta tai alkoholiyhtiöstä myyden alkoholijuoman kuljetuksen järjestämistä ostajalle tai muulle vastaanottajalle.”

Lisäksi toinen lupaehto tulisi muuttaa muotoon:

“2) hakija on laatinut selvityksen siitä, että alkoholijuoman toimittajilla on 57 §:n 3 momentissa tarkoitettu toimituspassi tai siitä miten alkoholijuoman toimittajat suorittavat toimituspassin ennen ensimmäistä alkoholijuoman toimitusta.”

17 a §: Hallituksen esityksen 17 a § toisessa momentissa lupaviranomaiselle määritetään valtuuksia lupaehtojen asettamiselle. Ehtojen lista vaikuttaa hyvin laajalta sosiaalipoliittisten tavoitteiden saavuttamisen kannalta, ja sitä olisi mielekäästä lyhentää esimerkiksi poistamalla käytettäviä kulkuneuvoja koskeva kohta. Perusteluissa tulisi todeta, että ylimääräisten ehtojen asettamisen tulisi olla poikkeus eikä pääsääntö.

39 §: Hallituksen esityksen 39 § tulisi toimitusten osalta kuulua: "Alkoholijuoman toimitusluvan haltijan ja alkoholijuomien toimittajien tulee valvoa..."

57 §: Hallituksen esityksen 57 §:ssä tulisi henkilökunnan osaamisen osalta lukea: "Alkoholijuoman toimitusluvan haltijan on huolehdittava siitä, että alkoholijuoman toimittajalla on (...) mallin mukainen todistus (toimituspassi)."

3.2 Huomiot liittyen esityksen perusteluihin

Hallituksen esityksen perusteluissa olisi toivottavaa selkeyttää erityisesti Vaikutukset yrityksiin - osiossa sivulla 12 oleva kappale koskien ruokalähettilpalveluja. Esityksen mukaan on epäselvää, miten ruokalähettilpalvelut järjestäisivät lupa-asiansa. Ehdotamme että tämä osa muutettaisiin muotoon, joka lisäisi sääntelyn selkeyttä, eli:

"Sellaiset nykyisin alkoholia laillisesti myyvät toimijat, jotka eivät itse ryhtyisi esityksen myötä toimittamaan alkoholijuomia, voisivat käyttää juomien toimittamiseen alkoholin toimitusluvan omaavaa kuljetus- tai ruokalähettilpalvelua. Tällöin luvan haltijoina toimivien ruokalähettilpalvelujen tulisi varmistua siitä, että alkoholijuomien toimittajilla on toimituspassi."

Esityksessä ja sen perusteluissa ei ylipäätään tulisi ottaa kantaa siihen, missä suhteessa alkoholijuomien toimittajat ovat toimitusluvan haltijaan. Toimitusluvan haltija järjestää kuljetukset ja varmistaa että toimittajilla on toimituspassi. Tästä syystä myös viittauksia toimitusluvan haltijan henkilökuntaan tulisi välttää tai niitä tulisi täsmentää perusteluissa silloin kun henkilökunnalla on tarkoitus viitata toimittajiin.

Alkoholijuomien toimituspassi tulisi olla mahdollista suorittaa etäyhteyksien välityksellä ja englanninkielisenä. Tämä voitaisiin tarkentaa esimerkiksi 58 §:n perusteluissa.

Koski Olli
Wolt Enterprises Oy